

Değişkenler, Veri Tipleri ve Operatörler

Table of contents

Bölüm 2: Temel Veri Tipleri ve Operatörler - C Dilinin Alfabeti	1
2.1 Değişkenler: Verileri Saklama Kutuları	1
2.2 Temel Veri Tipleri: Verilerin Çeşitliliği	2
2.3 Değişken Tanımlama ve İklendirme	3
2.4 Operatörler: Verileri İşleme Araçları	4
2.5 printf Fonksiyonu ve Format Belirteçleri: Verileri Ekrana Yazdırmak	5
2.6 scanf Fonksiyonu: Verileri Kullanıcıdan Almak	7
2.7 const Niteleyicisi: Değişmez Değerler	8
2.8 Yorum Satırları: Kodunuzu Açıklamak	9

Bölüm 2: Temel Veri Tipleri ve Operatörler - C Dilinin Alfabeti

Bilgisayar programları, verileri işleyerek çalışır. Bu veriler, sayılar, metinler, mantıksal değerler gibi farklı tiplerde olabilir. Tıpkı bir dilin alfabeti gibi, C programlama dilinin de temel yapı taşları olan veri tipleri ve operatörleri vardır. Bu bölümde, C dilinin alfabetisini öğrenecek ve verileri nasıl saklayacağımızı, işleyeceğimizi ve kullanacağımızı göreceğiz.

2.1 Değişkenler: Verileri Saklama Kutuları

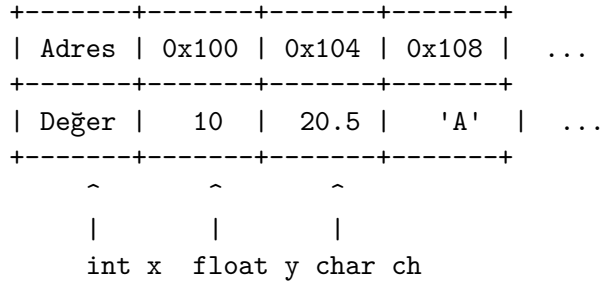
Değişkenler, verileri depolamak için kullanılan isimlendirilmiş bellek bölgeleridir. Bir değişken, tıpkı bir kutu gibi, içinde belirli bir türde veri saklayabilir. C dilinde, değişkenleri kullanmadan önce tanımlamamız gerekir. Değişken tanımlama işlemi, değişkenin adını ve veri tipini belirterek yapılır.

```
veri_tipi değişken_adı;
```

Değişken Tanımlama Örneği:

```
int yas;           // Tam sayı (integer) tipinde bir değişken
float boy;         // Ondalık sayı (floating-point) tipinde bir değişken
char cinsiyet;     // Tek karakter (character) tipinde bir değişken
```

Bellek Diyagramı

Bu diyagramda, sadece temel veri tipleri (int, float, char) ve bunların bellekte nasıl saklandığı gösteriliyor. Her değişken, bellekte bir adres aralığına sahip ve bu adres aralığında değişkenin değeri saklanıyor.

Değişken İsimlendirme Kuralları:

- Değişken isimleri harf, rakam ve alt çizgi (_) karakterlerinden oluşabilir.
- Değişken isimleri bir rakamla başlayamaz.
- Değişken isimleri büyük/küçük harf duyarlıdır (isim ile Isim farklı değişkenlerdir).
- C dilinde rezerve edilmiş kelimeler (int, float, char vb.) olamaz.

Daha Fazla Değişken Tanımlama Örneği:

```
int sayi = 10;
float pi = 3.14159;
char harf = 'A';
char isim[] = "Ahmet";
```

2.2 Temel Veri Tipleri: Verilerin Çeşitliliği

C dilinde, farklı türde verileri saklamak için farklı veri tipleri kullanılır. En temel veri tipleri şunlardır:

- **int (Tam Sayı):** Tam sayıları (pozitif, negatif veya sıfır) saklamak için kullanılır. Örneğin: 10, -5, 0
- **float (Ondalık Sayı):** Ondalık sayıları saklamak için kullanılır. Örneğin: 3.14, -2.5, 0.0

- **char (Karakter):** Tek bir karakteri saklamak için kullanılır. Örneğin: 'A', 'b', '5', '?'

Veri Tipi Seçimi:

Hangi veri tipini kullanacağımız, saklamak istediğimiz veriye bağlıdır. Örneğin, bir kişinin yaşını saklamak için **int** veri tipini, boyunu saklamak için **float** veri tipini, cinsiyetini saklamak için ise **char** veri tipini kullanabiliriz.

2.3 Değişken Tanımlama ve İklendirme

C dilinde, bir değişkeni kullanmadan önce **tanımlamak** gerekir. Tanımlama işlemi, değişkene bir isim ve veri tipi vermektir. Bu, bellekte o değişken için yer ayırır, ancak henüz bir değer atamaz. **İklendirme** ise, tanımlanan değişkene ilk değeri vermektir.

Değişken Tanımlama Sözdizimi:

```
veri_tipi değişken_adı;
```

Değişken İklendirme Sözdizimi:

```
değişken_adı = değer;
```

Tanımlama ve İklendirme Birlikte:

Değişkenleri tanımlarken aynı zamanda ilk değerlerini de atayabiliriz.

```
veri_tipi değişken_adı = değer;
```

Örnekler:

```
int yas;           // Tanımlama: int tipinde "yas" adında bir değişken tanımlandı.
yas = 25;          // İklendirme: "yas" değişkenine 25 değeri atandı.

float boy = 1.75;   // Tanımlama ve ilklendirme birlikte: float tipinde "boy" adında bir değ.

char cinsiyet = 'E'; // Tanımlama ve ilklendirme birlikte: char tipinde "cinsiyet" adında bir

int sayi1, sayi2 = 10; // "sayi1" tanımlandı, "sayi2" tanımlandı ve 10 değeri atandı.
```

Dikkat

Tanımlanmadan ilklendirilen değişkenler hata verir. Her değişken öncelikle tanımlanmalıdır.

İpucu

İklendirilmeden kullanılan değişkenlerin değeri, bellekten gelen rastgele bir değerdir. Bu, beklenmedik sonuçlara yol açabilir. Bu yüzden, değişkenleri kullanmadan önce ilklendirmek iyi bir programlama uygulamasıdır.

2.4 Operatörler: Verileri İşleme Araçları

Operatörler, veriler üzerinde işlemler yapmak için kullanılan sembollerdir. C dilinde, farklı türde operatörler vardır:

- **Aritmetik Operatörler:** Matematiksel işlemler yapmak için kullanılır.

- + (Toplama)
- - (Çıkarma)
- * (Çarpma)
- / (Bölme)
- % (Mod alma - Kalanı bulma)

- **Atama Operatörü:** Bir değişkene değer atamak için kullanılır.

- = (Atama)

- **Karşılaştırma Operatörleri:** İki değeri karşılaştırmak için kullanılır.

- == (Eşittir)
- != (Eşit Değildir)
- > (Büyüktür)
- < (Küçüktür)
- >= (Büyük Eşittir)
- <= (Küçük Eşittir)

Karşılaştırma operatörü sonucu 1 ya da 0 şeklinde yanıt verir. 1 doğru(true) 0 yanlış(false).

- **Mantıksal Operatörler:** Mantıksal işlemler yapmak için kullanılır.

- && (VE)
- || (VEYA)

– ! (DEĞİL)

Operatör Önceliği:

C dilinde, operatörlerin bir öncelik sırası vardır. Örneğin, çarpma ve bölme işlemleri, toplama ve çıkarma işlemlerinden önce yapılır. Parantez kullanarak işlem sırasını değiştirebiliriz.

Örnek:

```
int a = 10;
int b = 5;
int c = a + b * 2;    // c = 20 (Önce çarpma yapılır)
int d = (a + b) * 2;  // d = 30 (Önce parantez içi yapılır)
```

Daha Fazla Operatör Örneği:

```
int x = 5;
int y = 10;

// Aritmetik Operatörler
int toplam = x + y;    // toplam = 15
int fark = x - y;      // fark = -5
int carpim = x * y;    // carpim = 50
int bolum = y / x;     // bolum = 2
int kalan = y % x;     // kalan = 0

// Atama Operatörleri
x += 5;    // x = x + 5 (x artık 10)
y -= 2;    // y = y - 2 (y artık 8)

// Karşılaştırma Operatörleri
int esitMi = x == y;    // esitMi = 0
int farkliMi = x != y;  // farkliMi = 1

// Mantıksal Operatörler
int kosul1 = x > 5 && y < 10;    // kosul1 = 0
int kosul2 = x > 5 || y <= 10;   // kosul2 = 1
```

2.5 printf Fonksiyonu ve Format Belirteçleri: Verileri Ekrana Yazdırmak

C dilinde, `printf` fonksiyonu, verileri biçimlendirilmiş bir şekilde ekrana yazdırmak için kullanılır. `printf` fonksiyonu, bir **format string**'i ve bu string içindeki **format belirteçleri**'ni kullanarak verileri biçimlendirir.

Format Belirteçleri:

Format belirteçleri, % sembolü ile başlar ve bir harf ile biter. Her belirteç, farklı bir veri tipini temsil eder.

Önemli Belirteçler:

Belirteç	Veri Tipi	Açıklama
%d	int	Tam sayı değerlerini yazdırır.
%f	float	Ondalık sayı değerlerini yazdırır.
%c	char	Tek bir karakteri yazdırır.
%s	char[] (string)	Bir karakter dizisini (string) yazdırır.
%%		% sembolünü yazdırır.
\n		Yeni satır karakteri.
\t		Tab karakteri (yatay sekme).

Örnekler:

```
int sayi = 10;
float ondalikSayi = 3.14159;
char karakter = 'A';
char metin[] = "Merhaba Dünya!";

printf("Sayı: %d\n", sayi);
printf("Ondalık Sayı (2 basamaklı): %.2f\n", ondalikSayi);
printf("Karakter: %c\n", karakter);
printf("Metin: %s\n", metin);
printf("Yüzde işareti: %%\n");
printf("Yeni\nsatır\n");
printf("İsim:\tAhmet\n");
```

Çıktı:

```
Sayı: 10
Ondalık Sayı (2 basamaklı): 3.14
Karakter: A
Metin: Merhaba Dünya!
Yüzde işareti: %
Yeni
satır
İsim:      Ahmet
```

Açıklama:

- %d, %f, %c ve %s belirteçleri, sırasıyla **sayi**, **ondalikSayi**, **karakter** ve **metin** değişkenlerinin değerlerini yazdırır.
- %.2f, ondalık sayının virgülden sonra iki basamağını yazdırır.
- %, % sembolünü yazdırır.
- \n, yeni satır karakteri, çıktıyı bir sonraki satıra taşır.
- \t, tab karakteri, çıktıda yatay bir sekme oluşturur.

2.6 scanf Fonksiyonu: Verileri Kullanıcıdan Almak

`scanf` fonksiyonu, kullanıcıdan veri almak için kullanılır. `printf` fonksiyonu gibi, `scanf` da format belirteçleri kullanır. `scanf` fonksiyonunda, değişkenlerin değerlerini okumak için değişkenlerin bellek adreslerini belirtmemiz gerekir. Bunun için, değişken adının önüne `&` (adres) operatörünü koyarız.

scanf Fonksiyonu Sözdizimi:

```
scanf("format_string", &değişken1, &değişken2, ...);
```

Örnekler:

```
int sayi;
float ondalikSayi;
char karakter;

printf("Bir tam sayı girin: ");
scanf("%d", &sayi); // &sayi: sayi değişkeninin bellek adresi
printf("Girdiğiniz sayı: %d\n", sayi);

printf("Bir ondalık sayı girin: ");
scanf("%f", &ondalikSayi);
printf("Girdiğiniz ondalık sayı: %f\n", ondalikSayi);

printf("Bir karakter girin: ");
scanf(" %c", &karakter); // Boşluk, önceki girdiden kalan yeni satır karakterini atlar
printf("Girdiğiniz karakter: %c\n", karakter);
```

Açıklama:

- %d, %f ve %c format belirteçleri, sırasıyla tam sayı, ondalık sayı ve karakter değerlerini okumak için kullanılır.
- & operatörü, değişkenin bellek adresini verir. `scanf` fonksiyonu, bu adrese okuduğu değeri yazar.

2.7 const Niteleyicisi: Değişmez Değerler

C dilinde, `const` niteleyicisi, bir değişkenin değerinin programın çalışması sırasında değiştirilemez olduğunu belirtmek için kullanılır. `const` ile tanımlanan değişkenlere **sabit** (constant) denir. Sabitler, programın başlangıcında bir kez değer atanır ve bu değer daha sonra değiştirilemez.

`const` Kullanımının Avantajları:

- **Hataların Önlenmesi:** Değişkenin yanlışlıkla değiştirilmesini önleyerek, programda oluşabilecek hataları azaltır.
- **Kodun Okunabilirliğini Artırır:** Değişkenin sabit bir değer olduğunu belirterek, kodun daha anlaşılır olmasını sağlar.
- **Derleyici Optimizasyonu:** Derleyici, `const` niteleyicisi ile tanımlanan değişkenlerin değerinin değişmeyeceğini bildiği için, kodu daha verimli bir şekilde optimize edebilir.

`const` Sözdizimi:

```
const veri_tipi değişken_adı = değer;
```

Örnekler:

```
const float PI = 3.14159; // PI sabitinin değeri 3.14159 olarak tanımlanır
const int MAX_DEGER = 100; // MAX_DEGER sabitinin değeri 100 olarak tanımlanır

int main() {
    // PI = 3.14; // Hata! const değişkenin değeri değiştirilemez
    // MAX_DEGER = 200; // Hata! const değişkenin değeri değiştirilemez

    printf("PI: %.5f\n", PI);
    printf("MAX_DEGER: %d\n", MAX_DEGER);

    return 0;
}
```

`const` Kullanım Alanları:

- **Matematiksel Sabitler:** PI, Euler sayısı (e) gibi matematiksel sabitleri tanımlamak için.
- **Fiziksel Sabitler:** Işık hızı, yer çekimi ivmesi gibi fiziksel sabitleri tanımlamak için.
- **Program Parametreleri:** Programın çalışma şeklini etkileyen, ancak programın çalışması sırasında değiştirilmemesi gereken değerleri tanımlamak için.
- **Dizi Boyutları:** Dizilerin boyutlarını sabit olarak tanımlamak için.

Not: `const` niteleyicisi, işaretçi (pointer) değişkenleri ile kullanıldığında farklı anlamlar ifade edebilir. Bu konuyu, ilerleyen bölümlerde daha detaylı olarak ele alacağız.

Bu bölümde, `printf` fonksiyonu ve format belirteçlerini kullanarak verileri nasıl biçimlendirilmiş bir şekilde ekrana yazdırabileceğinizi öğrendiniz. Ayrıca, `const` niteleyicisini kullanarak değişmez değerleri nasıl tanımlayabileceğinizi gördünüz. Bu bilgiler, C programlamada temel yapı taşlarını anlamak ve kullanmak için önemlidir.

2.8 Yorum Satırları: Kodunuzu Açıklamak

C dilinde, **yorum satırları**, kodun okunabilirliğini ve anlaşılabilirliğini artırmak için kullanılan, derleyici tarafından yok sayılan metinlerdir. Yorum satırları, kodun belirli bölümlerini açıklamak, kodun nasıl çalıştığını belgelemek veya geçici olarak devre dışı bırakmak için kullanılabilir.

C dilinde iki tür yorum satırı vardır:

- **Tek Satırlık Yorumlar:** `//` karakterleri ile başlar ve satır sonuna kadar devam eder.
- **Çok Satırlık Yorumlar:** `/*` karakterleri ile başlar ve `*/` karakterleri ile biter. Bu tür yorumlar birden fazla satıra yayılabilir.

Örnekler:

```
// Bu tek satırlık bir yorumdur.

/*
Bu çok satırlık bir yorumdur.
Birden fazla satıra yayılabilir.
*/

int sayi = 10; // Bu yorum, sayi değişkenini açıklar.

/*
Bu kod bloğu, kullanıcıdan iki sayı alır ve toplamlarını yazdırır.
Ancak, şu anda devre dışı bırakılmıştır.
*/
/*
int sayi1, sayi2, toplam;
printf("İki sayı girin: ");
scanf("%d %d", &sayi1, &sayi2);
toplam = sayi1 + sayi2;
printf("Toplam: %d\n", toplam);
*/
```

İyi Programlama Uygulamaları:

- **Anlamlı Yorumlar:** Yorumlarınız açık, öz ve anlaşılır olmalıdır.
- **Gereksiz Yorumlardan Kaçının:** Açık ve anlaşılır bir kod, genellikle çok fazla yoruma ihtiyaç duymaz.
- **Kodu Belgelemek İçin Yorum Kullanın:** Fonksiyonların ne yaptığını, parametrelerinin ne olduğunu ve dönüş değerlerinin ne olduğunu açıklamak için yorumlar kullanın.
- **Geçici Olarak Kodu Devre Dışı Bırakmak İçin Yorum Kullanın:** Hata ayıklama veya test sırasında, kodun belirli bölümlerini geçici olarak devre dışı bırakmak için yorumlar kullanabilirsiniz.